

แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น*

GUIDELINES FOR THE ADMINISTRATION OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER SUBDISTRICT MUNICIPALITIES IN KHON KAEN PROVINCE

สุวดี ศรีจันทร์¹ และ กาญจน์ เรืองมนตรี²

Suwadee Srichantra¹ and Kan Ruangmontree²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹⁻²Maharakham University, Thailand

Corresponding Author's Email: 65010581062@msu.ac.th

บทคัดย่อ

แนวทางการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับปฐมวัย งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยและแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเทศบาลตำบล จังหวัดขอนแก่น เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น และ 2) พัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิจัยใช้วิธีผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 285 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ ตามอำเภอ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ส่วนระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ มีโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง การวิเคราะห์

* Received 11 November 2024; Revised 19 November 2024; Accepted 29 December 2024

เชิงคุณภาพใช้การพรรณนาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 5 ด้าน 26 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, แนวทาง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Academic management guidelines in early childhood development centers are important for improving the quality of education at the early childhood level. This research aims to study the factors and appropriate development guidelines for early childhood development centers in sub-district municipalities. Khon Kaen Province to improve sustainable education management.

This study aims to 1) examine the current state, desired state, and essential needs in academic management for municipal early childhood development centers in Khon Kaen Province, and 2) develop guidelines for enhancing academic management in these centers. A mixed-method approach was employed, with the research divided into two phases. In Phase 1, the current and desired states, as well as essential needs, were assessed using a sample of 285 individuals, including administrators, teachers, and management committee members of the centers, selected through stratified random

sampling by district. A questionnaire was the primary research tool. Phase 2 involved developing academic management guidelines through structured interviews with three center administrators, along with assessments of feasibility and suitability. Statistical analyses included percentage, mean, and standard deviation.

The findings reveal that 1) the overall current state of academic management in the centers was moderate, with the highest mean score in research aimed at enhancing educational quality. The desired state was rated as very high, with assessment and evaluation receiving the highest mean. Ranked essential needs were: learning experience organization, assessment and evaluation, curriculum development, educational supervision, and research for quality improvement. 2) The proposed academic management guidelines encompass five areas with a total of 26 specific strategies. Evaluations of the feasibility and suitability of these guidelines indicate that, overall, they are highly appropriate and feasible.

Keywords: Academic Management, Early Childhood Development Centers, Guidelines, Local Government

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน โดยไม่ทำให้ผู้อื่นและตนเองได้รับผลกระทบ ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งในด้านความดี วินัย ความเชี่ยวชาญตามความถนัด และความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ได้กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูป การศึกษาทั่วประเทศ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาเด็กเล็กให้ได้รับการดูแลพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย และสติปัญญาอย่างสมวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น 2566: 1-2) นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาการศึกษา และพัฒนาระบบ

การผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อให้การเรียนการสอนในทุกะดับมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาผู้เรียน ได้ตามความถนัดอย่างเต็มที่

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชนศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมา ใช้จัดการศึกษาดังนี้ องค์กรวิชาชีพ สถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา 2562 : 16-17) 1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อ การศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดย การสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสม และความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพ ของระบบบริหารการจัดการการศึกษามีเป้าหมายเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา 2560: 131-136) โดยการขับเคลื่อนการศึกษาต้องได้รับความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งการสร้าง ความเข้าใจกับหน่วยงานและองค์กรภาคีต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการนำการศึกษาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะชุมชนที่มี บทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ของตนเอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นสถานศึกษาตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดในสถานศึกษา เช่น ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น 2559: 1) ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ

ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ทั้งในด้านการบริหารงานและการบริหารงบประมาณ

การบริหารงานด้านวิชาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในมาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรม ตามหลักสูตร การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็ก ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) 2) เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวม ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย 3) เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพ 4) แบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคมในท้องถิ่น และ 5) เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การบริหารงานวิชาการยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ส่วนในงานวิชาการก็ ยังขาดภาคปฏิบัติ หรือปฏิบัติแต่ยังไม่ตรงจุดมุ่งหมายของงานวิชาการ (กระทรวงมหาดไทย 2547) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๕ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560) คุณภาพของคนไทยแต่ละกลุ่มวัยเป็น ปัญหาสำคัญที่จะส่งผลต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ทั้งเรื่องพัฒนาการ และสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก การขาดทักษะความรู้ความสามารถ กลุ่มเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3 - 5 ปี ที่ต้องเริ่มพัฒนาทักษะการอยู่ในสังคม พบว่า เด็กส่วนใหญ่ จะอยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานส่งผลต่อรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนและครูที่มีความแตกต่างด้านมาตรฐานและส่งผลต่อพัฒนาการ ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงของเด็กปฐมวัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดขอนแก่น เพื่อพัฒนาแนวทางที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืนในบริบทท้องถิ่นจะช่วยให้การการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญ ผู้วิจัยผู้ที่ได้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิผลอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น

การทบทวนวรรณกรรม

แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น มีองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานวิชาการ อันประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวิจัย การประเมินผล และการนิเทศการศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า สุทธิพันธ์ พรหมสุทธิ และคณะ (2566) ได้ศึกษาและชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านสมรรถนะของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษา พร้อมกันนั้น การศึกษาของสุนันท์ สีพาย และคณะ (2566) ได้นำเสนอแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงพัฒนาการตามช่วงวัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนศพล อินทร์จันทร์ (2563) ที่เน้นย้ำความสำคัญของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา และธนภฤต หัตถิรัตน์ (2564) ได้เสนอกรอบแนวคิดการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านกลไกการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจนการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงมหาดไทย (2566) ที่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้ได้นำกรอบแนวคิดจากแผนพัฒนาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) มาเป็นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและมาตรฐานการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้เพื่อเป็นทิศทางในการกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดขอนแก่นที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดขอนแก่น มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1,101 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร จำนวน 75 คน 2) ครู จำนวน 228 คน และ 3) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 798 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 285 คน กำหนดขนาดกลุ่มโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

(Proportional Stratified Random Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร จำนวน 19 คน
2) ครู จำนวน 59 คน และ 3) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 207 คน

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตามวิธีคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ตำแหน่ง อำเภอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์โดยแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert's Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ คือ แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับเนื้อหา จากนั้นได้ร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดของแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดขอนแก่น แบบสอบถามที่ได้ถูกนำเสนอให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้น แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะได้ถูกนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบ โดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อความและการสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหาผ่านดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency) ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้มีคุณสมบัติครบถ้วนในด้านการศึกษา การวัดผล และการประเมินผลการศึกษา ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.42

ถึง 0.74 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ขณะที่แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.59 ถึง 0.98 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สุดท้ายได้มีการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกับผู้บริหารหรือหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครู และ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษา สังกัดสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านตู้ รับ - ส่ง หนังสือราชการ ของท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น และติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ และประมวลผลข้อมูลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามถูกวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมาย ค่าเฉลี่ยตามระดับ 5 ระดับ เพื่อประเมินความต้องการและระดับที่ควรพัฒนาในแต่ละด้าน รวบรวมและวิเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อสังเคราะห์แนวทางการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยการประเมินความต้องการจำเป็นในครั้งนี้ใช้ดัชนีความต้องการ จำเป็น (Priority Needs Index: PNI) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการที่ควรได้รับการพัฒนา โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI modified) ซึ่งจะช่วยระบุ ความต้องการที่สำคัญที่สุดสำหรับการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการ

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ประกอบด้วยผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง ในเขตเทศบาลตำบล ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลโนนหัน (อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น), ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคอนสาร (อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลโพธิ์ศรี (อ.เมือง จ.มหาสารคาม) โดยมีผู้ให้ข้อมูลจากแต่ละศูนย์เป็นผู้อำนวยการกองการศึกษาและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาในระดับปฐมวัย โดยได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาและตำแหน่งที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาการศึกษา

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามกรอบการวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบประเมิน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิใช้ตรวจสอบและประเมินร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จาก 3 แห่งในเขตเทศบาลตำบล เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและเน้นการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาจัดทำเป็นร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอร่างแนวทางดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติด้านการศึกษาและประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปแก้ไขเพิ่มเติมก่อนจัดทำฉบับสมบูรณ์ ขั้นสุดท้าย แนวทางที่สมบูรณ์นี้ถูกจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของข้อมูล ที่เก็บรวบรวมมา ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยเฉพาะการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำเสนอผลสรุปเกี่ยวกับ

สภาพปัจจุบันและแนวทางพัฒนางานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นรายงานในรูปแบบตารางสถิติ รวมถึงสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น แสดงได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น

การบริหารงานวิชาการฯ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.46	0.66	ปานกลาง	4.58	0.53	มากที่สุด	0.32
2. ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้	3.39	0.76	ปานกลาง	4.75	0.49	มากที่สุด	0.40
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.65	0.58	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด	0.26
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.51	0.61	มาก	4.59	0.49	มากที่สุด	0.31
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.47	0.66	ปานกลาง	4.79	0.49	มากที่สุด	0.38
โดยรวม	3.50	0.65	ปานกลาง	4.64	0.50	มากที่สุด	0.33

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการนิเทศการศึกษา ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร และการจัดประสบการณ์

เรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยเรียงลำดับความสำคัญจากการวัดผลและประเมินผล การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNIModified) โดยรวมเท่ากับ 0.33 โดยเรียงลำดับจากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เท่ากับ 0.40 การวัดผลและประเมินผล เท่ากับ 0.38 การพัฒนาหลักสูตร เท่ากับ 0.32 การนิเทศการศึกษา เท่ากับ 0.31 และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เท่ากับ 0.26 ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 แนวทาง มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้
 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารแนวทางการจัดทำหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำหลักสูตรไปใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตามการใช้หลักสูตร และ 6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร

2. ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จำนวน 5 แนวทาง มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้
 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้ 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดตารางกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ครบ 5ด้านในทุกวัน 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กเล็ก 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล และ 5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก

3. ด้านการวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 แนวทาง มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้
 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมให้ครูและผู้ดูแลเด็กมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และ 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวิเคราะห์ปัญหาด้านพัฒนาการของเด็กเล็ก

4. ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 แนวทาง มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้
 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมความเข้าใจในการนิเทศการศึกษา 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวางแผนการนิเทศการศึกษา 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการนิเทศการศึกษา

ตามแผนที่กำหนด 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา และ 5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการรายงานผลการนิเทศการศึกษาให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

5. ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 4 แนวทาง มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการศึกษาระเบียบ เกณฑ์การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และ 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการสร้างเครื่องในการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กเล็ก 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำเครื่องมือมาใช้ในการวัด และประเมินผลพัฒนาการของเด็กเล็ก และ 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดเก็บข้อมูลการวัด และประเมินผลพัฒนาการของเด็กเล็กเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดขอนแก่น โดยรวม

แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	แปลผล					
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.81	0.18	มากที่สุด	4.84	0.15	มากที่สุด
2. ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้	4.82	0.14	มากที่สุด	4.83	0.15	มากที่สุด
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.84	0.13	มากที่สุด	4.76	0.21	มากที่สุด
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.80	0.18	มากที่สุด	4.82	0.15	มากที่สุด
5. ด้านวัดและประเมินผล	4.85	0.11	มากที่สุด	4.73	0.26	มากที่สุด
โดยรวม	4.82	0.15	มากที่สุด	4.79	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยเรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การวัดและประเมินผล 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ 4) การพัฒนาหลักสูตร และ 5) การนิเทศการศึกษา ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดประสบการณ์

เรียนรู้ 3) การนิเทศการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) การวัดและประเมินผล

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลในจังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสนับสนุนและการส่งเสริมจากผู้บริหารและครูในเรื่องการวิจัยและการนิเทศอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับหลักการของการพัฒนาองค์กรแบบบูรณาการ (Integrated Organizational Development) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความพร้อมในด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้สามารถปรับปรุงและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Katzenbach & Smith, 2003) งานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของลภัสดา นราพงษ์ (2562) ซึ่งพบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิก็มีลักษณะในทิศทางเดียวกัน คืออยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการวัดผลและประเมินผลเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวัดผลตามมาตรฐานประเมินผลคุณภาพ (Standardized Quality Assessment) ที่เน้นการวัดผลการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Scriven, 1991) นอกจากนี้ งานวิจัยของ Kirby และ DiPaola (2011) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดีขึ้น ในด้านความต้องการจำเป็น พบว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการพัฒนาสูงสุด เนื่องจากการตอบแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าทั้งสามด้านนี้ยังจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ผลวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mbatha (2004) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนในแอฟริกาใต้ ซึ่งชี้ว่าการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล ในจังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวม 20 แนวทาง ประกอบด้วย (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 6 แนวทาง (2) ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 5 แนวทาง (3) ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 แนวทาง (4) ด้านการนิเทศการศึกษา 2 แนวทาง และ (5) ด้านการวัดและประเมินผล 2 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางนี้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการจริงในพื้นที่ โดยมีการสัมภาษณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลการพัฒนางานวิชาการที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่าง ทำให้แนวทางนี้มีความชัดเจนในการปฏิบัติและการนำไปใช้ได้จริง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ แนวทางการบริหารงานวิชาการมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับสูง คือ การออกแบบ ที่ครอบคลุมและละเอียดรอบคอบในทุกองค์ประกอบ ตามหลักการของ Deming's PDCA cycle ที่ช่วยให้การพัฒนาเป็นระบบและต่อเนื่อง พร้อมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนา วิชาการโดยอิงการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนม วิไลหล้า (2560) ที่ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผน การประเมินผลที่ครบวงจร ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของล ภัตสดา นราพงษ์ (2562) ซึ่งพบว่า แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องมุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง โดยมีการสนับสนุนการพัฒนา ครบถ้วนทั้งด้านกายภาพ อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา แนวทางดังกล่าวได้รับการยืนยัน จากผลการประเมินที่ระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความเหมาะสมและการนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ ผลการพัฒนาที่ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนศพล อินทร์จันทร์ (2563) ที่ได้ศึกษา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและชี้ว่า การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กตามมาตรฐานแห่งชาติควรมีการ จัดงบประมาณและอัตราค่าจ้างอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียน ที่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการเรียนรู้ของเด็กเพิ่มขึ้น ประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัย ของธนกฤต หัตถ์รัตน (2564) คือ แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับสูงสุด ซึ่งสะท้อน ให้เห็นถึงการออกแบบระบบบริหารที่ยึดหลักการของ PDCA ทำให้การบริหารจัดการงาน วิชาการสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและง่ายต่อการปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ตำบลในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานที่ครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้สภาพปัจจุบันของการบริหารงาน วิชาการยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้และการวัดผลที่ยัง ต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน แนวทางการพัฒนาที่นำเสนอในงานวิจัยนี้ได้รับการออกแบบให้ สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งเน้นการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน เช่น ผู้บริหาร ครู และประชาชนในพื้นที่

นอกจากนี้ การนำกระบวนการ PDCA มาใช้ช่วยเพิ่มความต่อเนื่องและความยั่งยืน ในระบบการบริหาร ผลการประเมินแนวทางที่เสนอพบว่ามีเหมาะสมและเป็นไป ได้ในระดับสูง งานวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการจัดหาเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอน องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาในระดับชาติอย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน 26 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ แนวทางพบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้ความสำคัญในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วง

วัย เนื่องจากการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัยมีผลต่อการพัฒนาทักษะและความรู้ของเด็ก

1.2 ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรศึกษาและปรับใช้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามข้อแนะนำจากกรมปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 ควรให้ผู้บริหารและคณะครูศึกษาแนวทางการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมและหลากหลาย เพื่อสะท้อนพัฒนาการที่แท้จริงของเด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ ทำให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับสูงสุด จึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวิชาการนี้ให้ละเอียดมากขึ้น โดยเฉพาะปัจจัยทางทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อค้นหาวิธีการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักประสานงาน และพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
- กระทรวงมหาดไทย. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ธนภุต หัตถ์รัตน (2564). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(2), 34– 49.

- ชเนศพล อินทร์จันทร์ (2563). แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตราฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 9(4), 127-136.
- พนม วิสัยหล้า. (2560). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (การศึกษา महाบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ลภัสตดา นราพงษ์ (2562). แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ . วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส), 25(2), 184-196.
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสถานศึกษา ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุทธินันท์ พรหมสุทธิ, ศิริประภา พฤทธิกุล, และเชวง ช้อนบุญ. (2566). สภาพและปัญหาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 3(6), 861-878.
- สุนันท์ สีพาย, สุภีร์ สีพาย, และสุชาติ ทองมา. (2566). การพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเชาว์ปัญญา (IQ) เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 3(5), 781-798.
- Katzenbach, J. R., & Smith, D. K. (2003). The discipline of teams. *Harvard business review*, 83(7), 162.
- Kirby, M. M., & DiPaola, M. F. (2011). Academic optimism and community engagement in urban schools. *Journal of Educational Administration*.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (April 1970). “Determining Sample Size for Research Activities,” *Journal Education and Psychology Measurement*. 3 (30) : 607 -610.

Mbatha, M. V. (2004). The principal's instructional leadership role as a factor influencing academic performance: a case study (Doctoral dissertation, University of South Africa).

Scriven, M. (1991). *Evaluation thesaurus*. Sage Publications.